

Číslo projektu: CZ.1.07./1.5.00/34.0938 Název projektu: Zlepšení podmínek pro vzdělávání na SUŠ, Ostrava

TVAROSLOVÍ

ČÍSLO DUM: VY_32_INOVACE_CJL_3_20

Tvarosloví

je část mluvnice, která se zabývá ***tvary slov***
(třídění slov na ***slovní druhy*** + ***mluvnické kategorie***
slov).

Čeština rozděluje slova do ***10 slovních druhů***
(***5 ohebných a 5 neohebných***).

Ohebné – podstatná jména, přídavná jména,
zájmena, číslovky, slovesa

Neohebné – příslovce, předložky, spojky, částice,
citoslovce

Ohebné slovní druhy

se mohou **skloňovat** (podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky)

nebo **časovat** (slovesa)

slon

pát-**ý**

nes-**e**

slon-**a**

pát-**ého**

nes-**l**

slon-**em**

pát-**ému**

nes-**ou**

Mluvnické kategorie jmen

Pád:

1. **nominativ** (kdo,co)
2. **genitiv** (koho, čeho)
3. **dativ** (komu, čemu)
4. **akuzativ** (koho, co)
5. **vokativ** (oslovujeme, voláme)
6. **lokál** (o kom, o čem)
7. **instrumentál** (s kým, s čím)

Číslo:

jednotné = singulár (noha)

množné = plurál (nohy)

**dvojné = duál (nohama, ušima,
rukama, očima, dvěma, oběma)**

POZOR! Ne vždy se shoduje mluvnické číslo s označením počtu!

jména pomnožná = tvar množného čísla, ale označují 1 osobu, věc (ústa, kalhoty, Vánoce)

jména hromadná = tvar jednotného čísla, ale označují větší počet předmětů chápaných jako celek (uhlí, vojsko, mládež, stromoví)

Jména látková = označují tvarem jednotného čísla věci, jejichž části jsou shodné s celkem (písek, mák, žito, voda, mouka, hrách)

Rod:

vedle *přirozeného* rodu existuje rod

gramatický:

-**ženský** (žena, růže, píseň, kost)

-**mužský** (pán, hrad, muž, stroj, soudce, předseda)

-**střední** (město, moře, kuře, stavení)

(Někdy se přirozený a gramatický rod neshodují:

děvče = gramaticky střední rod, přirozeně žena!!)

Úkoly:

1. Vytvořte správné tvary:

instrumentál plurálu – velké ucho, roztrhaný pytel, zbylý peníz, moudrý král

vokativ singuláru – soudce, chlapec, kněz

2. Určete druhy jmen podle čísla:

bratrstvo, brýle, voda, Velikonoce, listí, kamna, proso, tepláky

Použitá literatura:

STYBLÍK, V., ČECHOVÁ, M. *Základní mluvnice českého jazyka*. Praha: SPN, 2004.